

Spodoptera frugiperda (J. E. Smith, 1797)

- sivkavec

TAXONOMICKÉ ZARADENIE:

Trieda: Insecta - **hmyz**, rad: Lepidoptera - **motýle**, čľaď: Noctuidae - **morovité**, rod: *Spodoptera* - sivkavec, druh: *frugiperda*; syn. *Laphygma frugiperda* (J. E. Smith 1797)

HOSTITEĽSKÉ RASTLINY:

Spodoptera frugiperda je **polyfágnny škodca**. **Hlavnými hostiteľskými druhmi** sú rastliny z **čľaďe lipnicovité (Poaceae)** – trávy, kukurica, ryža, cirok a cukrová trstina. Škodca bol pozorovaný aj na rastlinách z čľaďe kapustovité (*Brassicaceae*), tekvicovité (*Cucurbitaceae*), lucerne, cibuli, fazuli, sladkých zemiakoch, rajčiakoch a rôznych druhoch z čľaďe ľuľkovitých (*Solanaceae*) (baklažán, ľuľok veľkoplodý, paprika, tabak). *Spodoptera frugiperda* je **tropický a subtropický druh**, ktorý pravidelne migruje do chladnejších regiónov počas leta.

PRÍZNAKY:

Kukuričné listy sú zožraté, majú poškodené okraje, možno na nich pozorovať larválny trus. Mladé larvy skeletonizujú listovú plochu medzi žilami. Rastliny do veku 30 dní môžu byť na báze odhryznuté činnosťou veľkých lariev, teda húseníc. Staršie rastliny môžu mať klasy napadnuté larvami, ktoré vŕtajú do zrn kukurice. Na **rastlinách rajčín** môžu byť púčiky a vegetačné vrcholy zožraté a plody poprepichované.

Kukurica (*Zea mays*) poškodená larvami

Kukurica (*Zea mays*) poškodená larvami

BIOLÓGIA:

Vajíčka *Spodoptera frugiperda* bývajú prilepené k povrchu listu v skupinách po 100 – 300 kusov, niekedy v dvoch vrstvách. **Samička** kladie vajíčka v noci, zvyčajne na spodnú stranu nižšie umiestnených listov. K liahnutiu dochádza po 2-10 dňoch. **Larva** *Spodoptera frugiperda* je **veľmi odlišná od iných lariev z rodu Spodoptera**. **Mladé larvy sú zeleného alebo hnedého sfarbenia**. Väčšie larvy sa stávajú kanibalmi. Vývoj prechádza cez 6 instarov a v závislosti od podmienok (potrava a teplota prostredia), môže vývoj cez všetkých 6 instarov trvať 14 – 21 dní. Väčšie larvy sú nočnými živočíchmi až do zakuklenia a dorastajú do dĺžky 30 – 40 mm. V poslednom instare majú variabilné sfarbenie: od ružovej cez žltú, olivovú, hnedú, matnú sivú až úplne čiernu. Štádium **kukly** trvá 9-13 dní. **Kokóny** sa nachádzajú v zemi alebo medzi listami hostiteľských rastlín. **Dospelcom** je sivo-hnedá až hrdzavo-hnedá mora s rozpätím krídel 32-38 mm. Samička je v porovnaní so samcom väčšia. Život dospelca trvá približne 12 – 14 dní.

Larva *Spodoptera eridania*

Larva *Spodoptera litura*

Larva *Spodoptera littoralis*

SPÔSOB PRENOSU A ŠÍRENIA:

Škodca je udomácnенý v južných regiónoch Severnej Ameriky. Cez leto migruje cez USA do južnej Kanady. Rozšírený je v Strednej Amerike, Karibiku a Južnej Amerike. Od roku 2016 bol nájdený aj v Afrike s prienikmi v Benine, Nigérii, Togu, Sv. Tomášovi a Princovom ostrove. Škodca bol v minulosti notifikovaný na paprikách, rajčinách, momordike pri dovoze z tretích krajín, teda existuje riziko rozšírenia prostredníctvom obchodu aj do EÚ.

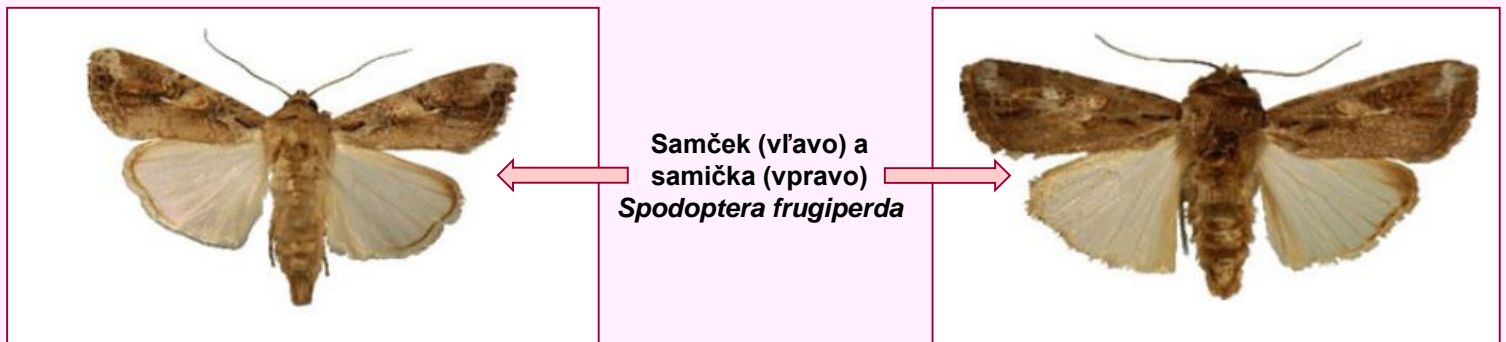

Larva *Spodoptera frugiperda* (vývoj počas instarov)

V chladnejších oblastiach Európy môže škodca spôsobovať škody v skleníkoch, kde by mohol aj prezimovať. Je zrejme, že do oblasti EPPO by sa škodca mohol zaviesť prostredníctvom obchodu. **Dospelé jedince sú schopné migrovať kilometre ďaleko od miesta vyliahnutia.** Všetky štádiá *Spodoptera frugiperda* sú zvyčajne usmrtené pri teplotách pod 0 °C.

OCHRANA:

Rastliny určené na výsadbu by mali pochádzať z miest, kde sa vykonávajú pravidelné prehliadky rastlín. Samozrejmosťou je pôvod z miest bez výskytu škodcu v predchádzajúcich mesiacoch. Určité typy rastlín (odrezky) sa môžu ošetrovať pri nízkych teplotách (menej ako 1,7 °C v priebehu 2-4 dní), po ktorých nasleduje fumigácia.

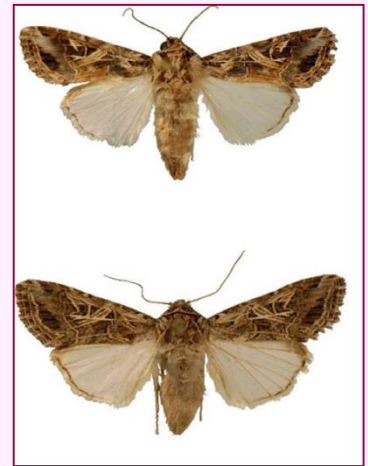
Samček (vľavo) a
samička (vpravo)
Spodoptera frugiperda

Samček (hore) a samička (dole)
Spodoptera eridania

Samček (hore) a samička (dole)
Spodoptera litura

Samček (hore) a samička (dole)
Spodoptera littoralis

Podозrivé prípady je potrebné hlásiť u oblastného inšpektora Sekcie kontroly ÚKSÚP (Oddelenie kontroly ochrany rastlín). (kontakty dostupné na stránke: <http://www.uksup.sk/oddelenie-kontroly-ochrany-rastlin-kontakty/>)

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE

833 16 Bratislava, Matúškova 21

Odbor ochrany rastlín, Odbor laboratórnych činností

tel.: 02 / 59880345, 269

web: www.uksup.sk

e-mail: ochrana@uksup.sk, diagnostika@uksup.sk

Spracovali: Ing. Horváthová (Odbor ochrany rastlín)

Zdroj obrázok: INTERNET, ÚKSÚP

Ing. Bartoš (Odbor laboratórnych činností – oddelenie diagnostiky)

© 2018